

DRIE WIJZEN

*Een wijze ging op stap
een tweede sloot zich aan
en toen ze met z'n drieen waren
werd het een karavaan...*

*een karavaan de tijden door
van zwart en blank van her en der
gezamenlijk volgend het zelfde spoor
het schijnsel van een ster*

*een ster die nimmer doven zal
gezien hij wordt gevoed
zowel door het Kindje in de stal
als door ieders ook uw en mijn en jouw
warm gemoed...*

Pater Meddens geeft de pen door

Een terugval in de gezondheid heeft Pater Meddens doen besluiten te stoppen met het schrijven van de nieuwsbrief. Hij is inmiddels weer bijna opgeknapt en zet zich nog steeds vol overgave in voor Ghana. Maar het schrijven laat hij liever aan anderen over. Peter Nellen heeft daarom contact gezocht met Marc van der Sterren. Dit is de persoon die voor het eerst deze nieuwsbrief schrijft. Ik zal me even voorstellen: ik ben agrarisch journalist, woon in Koningslust, getrouwd en wij hebben twee kinderen. De oudste, Getachew, hebben we geadopteerd uit Ethiopië, de jongste, Matthew, komt uit Kenia. Voor deze procedure hebben we dit jaar acht maanden in Kenia doorgebracht. Ik ken Afrika dus een beetje. Vooral Zuid-Afrika en Oostelijk Afrika. Ghana hoop ik ooit nog te bezoeken. De Vrienden van Christopher kende ik tot nog toe alleen zijdelings, ik ben meer intensief betrokken bij de Stichting Lalibela die tal van sociale projecten heeft in Ethiopië.

Voorlopig zal ik het schrijven van de nieuwsbrief dus op me nemen. Eventueel samen met Peter Nellen, maar altijd vanuit de informatie die wordt aangeleverd door de Vrienden van Christopher.

Schoolvoedselprogramma groeit uit tot landbouwproject

Dankzij dit project hoeven 700 kinderen in drie dorpen geen les meer te missen omdat ze dagelijks op school te eten krijgen. Het voedsel wordt zo veel mogelijk in de directe omgeving aangekocht.

In elk van de drie dorpen heeft het programma een eigen bestuur met daarin het dorpshoofd en raadgevende ouderlingen, het hoofd van de school en onderwijzers, ouders van de kinderen en vrouwen die de traditionele maaltijd bereiden.

In hun schooltuin verbouwen de kinderen zelf ingrediënten als tomaten en pepers, op een ecologische manier. Vaak zijn het kinderen van boeren die op deze manier bekend raken met voor hen nieuwe technieken zoals composteren, nieuwe gewassen en hybriden.

Pater Meddens raakt vooral over dit laatste punt erg enthousiast: "Wie niet kan sparen, kan ook geen hybriden kopen." Traditioneel worden de zaden bewaard van het vorig jaar. Hybriden zijn weliswaar duur in aanschaf, maar leveren ook veel meer op. Dus wie de voordelen van hybriden ziet, leert sparen.

Het zal een moeizaam traject worden, voorziet Meddens, want de bevolking is niet veranderingsgezind. "Ze doen wat hun voorouders doen. Dat ging goed. Van generatie op generatie. Dat is dus hun eigen zekerheid. Maar sinds de klimaatverandering de regio in de Sahel heeft geplaatst, gaan die zekerheden niet meer op."

Het schoolvoedselprogramma kost jaarlijks 6.000 tot 7.000 euro. Een bedrag dat we met 40 personen sparen. Wilt u meedoen? Dat kan. Wij ontvangen uw steun graag via banknummer 147223415 van de Stichting Vrienden van Christopher t.g.v. School Feeding Program Nabango-Ghana.

Bisschoppelijke vriend komt naar Nederland?

Om de banden met het bisdom te versterken heeft Pater Meddens bisschop Alfred Agijenta uitgenodigd om Nederland te bezoeken. Agijenta is de nieuwe jonge bisschop van Noord Ghana. Afgelopen oktober hadden Peter Nellen en Jan Wijnen van de Stichting Vrienden van Christopher een ontmoeting met de bisschop in Ghana.

Peter: "De bisschop is een jaar geleden benoemd en oriënteert zich op het beleid van zijn bisdom voor de komende jaren. Hij heeft ons uitgelegd dat hij zich, in lijn met uitspraken van de Paus, vooral richt op de missionaire en religieuze taak van de kerk." Het schoolvoedselprogramma zou goed in deze taakopvatting kunnen passen, omdat kinderen op school in aanraking gebracht worden met het geloof. "De bisschop stelde kritische vragen en heeft ons uitgenodigd om onze vraagstelling aan hem zo concreet mogelijk te maken: Wat zou het bisdom kunnen bijdragen aan het schoolvoedselprogramma? Met deze boodschap zijn we teruggekomen uit Ghana." Het projectcomité zal nu samen met Pater Meddens deze vraagstelling uitwerken.

*Vlnr.: Jan Wijnen,
Peter Nellen en
bisschop Alfred
Agijenta*

Ecoloog gezocht

Afgelopen najaar was Franz Zemp gedurende twee weken onze gast. Franz Zemp is de coördinator van ons schoolvoedselprogramma in Ghana. Zijn komst was een unieke gelegenheid om over de toekomst van het project te praten.

Het is 35 jaar geleden dat de Zwitserse ontwikkelingswerker naar Ghana kwam. Hij werkte binnen het bisdom Navrongo-Bolgatanga in Noordoost-Ghana, hetzelfde bisdom als dat van onze pater Meddens. Eén van zijn initiatieven was een ecologische boerderij waar hij experimenteerde met vele gewassen en waar hij struisvogels fokte.

Daarnaast is Franz bij verschillende projecten en initiatieven betrokken. Zo verzorgde hij met regelmaat trainingen, regelde hij voedselhulp en heeft hij altijd veel stagiaires op zijn bedrijf begeleid. Momenteel is hij betrokken bij een project van het Rode Kruis en een onderzoek van een Duitse universiteit.

Als coördinator van het schoolvoedselprogramma koopt Franz voedsel in vóór de hongerperiode. Lokale boeren zijn in die periode niet in staat om voldoende te produceren. Ook schenkt hij regelmatig een gedeelte van zijn eigen graanopbrengsten. Hij levert het voedsel bij de scholen af waarna de scholen zelf de bereiding en de distributie op zich nemen. Bij deze activiteiten is Franz niet betrokken omdat de scholen nogal ver uit elkaar liggen. De scholen beheren hun eigen budget en Franz ondersteunt daarbij waar nodig. Jaarlijks maakt hij ook de rapportages.

Inmiddels is Franz 56. In Bongatanga heeft hij een huis gebouwd waar hij zich met z'n vrouw wil terugtrekken. Hij gaat niet terug naar Zwitserland, maar wil na 15 jaar wel met de boerderij stoppen.

De pacht geldt echter voor 20 jaar. Franz heeft daarom bij het bisdom en de paramount chief gevraagd of zij geen interesse hebben in de farm. Tot er een opvolger is gevonden, blijft Franz de boerderij draaiende houden.

Een lokale deskundige boer is niet te vinden. Het traditionele systeem dat van generatie op generatie is doorgegeven is er immers nog springlevend en deze deskundigheid volstaat niet meer in een wereld waar de Sahel oprukt.

De laatste 50 jaar is het daarom zoeken naar duurzaamheid. Zemp zou de boerderij het liefst verkopen.

We zoeken dus een ecoloog op het gebied van landbouw en bosbouw die graag een boerderij in Noord-Ghana wil runnen. Tot we iemand hebben gevonden zal Zemp de boerderij managen.

Geef met kerst

Financieel wordt het voor iedereen minder. Maar kerst is pas kerst als er gedeeld wordt. Pater Meddens zegt: "Geef aan Ghana. Maar eet er zelf geen boterham minder om, dat heb ik ook nooit gedaan." Zo werkt het ook in Ghana. Wie in nood is neemt graag voedsel aan van anderen die genoeg hebben. En wie genoeg heeft deelt graag, zonder dat hijzelf minder eet. Zo is er nooit honger, of iedereen heeft honger.

Wie met kerst voldoende te eten heeft en wil delen, kan zijn gift over maken op banknummer 147223415 van de Vrienden van Christopher.

Agenda

11 mei: Jaarlijkse picknick bij Sint Servaas in Nunhem

*Deze Nieuwsbrief wordt voortaan zoveel mogelijk digitaal verzonden. Vriendelijk verzoek om veranderingen in uw gegevens (emailadres) te mailen naar: jjvdbroek@kpnmail.nl
Graag ontvangen we ook uw adresgegevens (straat, huisnummer, postcode, woonplaats, email) voor zover niet bij ons bekend.*